

Mart Vörklaev
Rahandusministeerium

Teie: 31.01.2024 nr 1.9-2/525-1

Meie: 04.03.2024 nr 9-2/7-2

Relvaseaduse järgsest haldusjärelevalvest

Austatud rahandusminister

Pöördusite Siseministeeriumi poole seoses relvaseaduse (edaspidi *RelvS*) § 88 lõikes 2 sätestatud haldusjärelevalve teostamisega. Märkite, et RelvS ei täpsusta, milliseid toiminguid ja millise sagedusega haldusjärelevalve raames tuleb teostada ja kuidas on võimalik ministeeriumi valitsemisala asutuse üle haldusjärelevalvet teha. Samuti juhite tähelepanu selle, et selgusetuks jääb, kas haldusjärelevalve teostamine eeldab teostajalt tulirelva kandmise õigust.

Sätteid teenistus- ja sõjaväerelvade käitlemise üle järelevalve teostamise kohta on RelvS-is olnud selle vastuvõtmisest alates. 1. juulil 2014. aastal jõustunud korrakaitseaduse muutmise ja rakendamise seadusega muudeti järelevalvesätteid erinevates seadustes, sh RelvS-is, kus nähti ette nii haldus- kui teenistusliku järelevalve teostamine.

Siseministeerium pöördus 2022. aastal ministeeriumide, kelle valitsemisala asutused teenistusrelvi käitlevad, poole küsimusega, kas kõnesolev RelvS-i § 88 lõige 2, mis tol hetkel reguleeris lisaks haldusjärelevalvele ka teenistusliku järelevalve tegemist, on sellisel kujul vajalik või mitte. Analüüsides RelvS-i ja Vabariigi Valitsuse seadust (edaspidi *VVS*) koosmõjus leidsime, et nii haldusjärelevalve kui ka teenistusliku järelevalve reguleerimiseks RelvS-is puudub vajadus, sest mõlema järelevalve teostamist reguleerib juba VVS. Ministeeriumidelt saabunud vastuste alusel tegime ettepaneku jätta RelvS-i § 88 lõikest 2 välja teenistuslikku järelevalvet puudutava, kuna leiti, et selle järgi puudub täielikult vajadus ja teenistusliku järelevalve teostamise vajadusel viiakse seda läbi VVS-i alusel. Kuna mõne ministeeriumi valitsemis alal on relvi käitlevaid asutusi või organisatsioone (nt Kaitseliit), mille osas teenistuslikku järelevalvet teostada ei saa ning haldusjärelevalve tegemise volitus peaks tulenema seadusest, siis jäeti haldusjärelevalve RelvS-i § 88 lõikesse 2 alles.

Oma kirjas toote välja, et Rahandusministeeriumi valitsemisalas on teenistusrelvi käitlevaks asutuseks üksnes Maksu- ja Tolliamet. VVS-i § 75¹ lõike 2 kohaselt ei saa haldusjärelevalvet teostada asutus, kes on järelevalvatavaga alluvussuhtes: „(2) *Haldusjärelevalvet riigi haldusorgani üle teostatakse juhul, kui see ei ole järelevalve teostaja alluvuses.*“. Seletuskirjas selgitatakse, et haldusjärelevalvet teostatakse riigi haldusorganite üle, mis ei ole järelevalve teostaja alluvuses. Haldusjärelevalve puhul ei ole järelevalvatav järelevalve teostaja alluvuses. See eristab haldusjärelevalvet teenistuslikust järelevalvest, mis on ühe halduse kandja sisene, teenistuslikus alluvuses olevate organite järelevalvesuhe. Siin tuleneb riigi ühe haldusorgani pädevus teostada teise üle teenistuslikku järelevalvet sellest, et üks organ asub teise vahetus alluvuses. Eelnevast järeldub, et ministeerium ei saa haldusjärelevalvet teostada tema

valitsemisala asutuse üle, sest tegemist on alluvussuhtega ning sellisel juhul on tegemist teenistusliku järelevalvega. Teenistusliku järelevalve teostamise õigus tuleneb VVS-i §-st 93 jj. VVS näeb § 95 lõikes 1 ette, et minister valvab ministeeriumi struktuuriüksuste, ministeeriumi valitsemisala valitsusasutuste ja nende ametiisikute, samuti muude ministeeriumi hallatavate riigiasutuste tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle.

Seega saab Rahandusministeerium meie hinnangul teostada Maksu- ja Tolliameti teenistusrelvade käitlemise üle vaid teenistuslikku järelevalvet.

Mis puudutab seda, kas näiteks teenistusliku järelevalve teostajal peaks olema teenistusrelva kandmise õigus, siis Siseministeerium selleks otsest vajadust ei näe. Ilmselt viiakse teenistuslikku järelevalvet läbi eelkõige dokumentidega tutvumise, ametnikega vestlemise, teenistusrelvade hoiutingimuste ülevaatamise jms kaudu, st teenistusrelvi järelevalvet läbiviiv isik neid ilmselt ei käsitse vms. Kindlasti võiks tõhusamale järelevalvele kaasa aidata, kui järelevalve teostamisse on kaasatud ametnik, kes on läbinud relvaalase väljaõppe ja tunneb nende käitlemise aspekte.

Teenistusrelvade käitlemist reguleerib siseministri 11. septembri 2018. aasta määrus nr 19 „Teenistusrelvade ja nende laskemoona ning lahingumoonade liigid ja teenistusrelvade, nende laskemoona ja lahingumoonade, tulirelva osade käitlemise ning üleandmise kord“. Selle määruse § 8 lõige 5 näeb ette, et asutus kontrollib tulirelva, elektrišokirelva, laskemoona ja lahingumoonade käitlemise nõuete ja hoiutingimuste täitmist vähemalt üks kord aastas. Selleks, et tagada ministeeriumidel parem ülevaade oma valitsemisalas teenistusrelvade käitlemise üle on Siseministeerium ette valmistamas määruse muudatust, millega plaanitakse näha ette teenistusrelvi käitlevale asutusele kohustus esitada selle kontrolli tulemus ministeeriumile, kelle valitsemisalas ta asub. Kui näete vajadust teenistusrelvade käitlemisega seonduva täpsustamiseks, siis ootame ettepanekuid peagi kooskõlastamisele esitatavale eelnõule. Ühtlasi plaanime 2024. aastal alustada RelvS-i regulatsioonide põhjalikku kaasajastamist ning oleme valmis kaaluma täiendavate nõuete RelvS-i lisamist, kui selleks vajadus peaks olema.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister